

A Mátra és a Bükk-hegység Crambinae faunája (Microlepidoptera: Pyralidae)

FAZEKAS Imre

Természettudományi Gyűjtemény, Komló

ABSTRACT: (Crambinae fauna of the Mátra and the Bükk Mountains, North-Hungary. Lepidoptera: Pyralidae). Author writes up the taxons of the Crambinae fauna of the Mátra and the Bükk, the two highest Hungarian mountains of medium height. He states that the Mátra and the Bükk represent the most northern area-line of several Mediterranean range species: Agriphila tersella LED., A. tolli pelsonius FAZEKAS, Metacrambus carectellus Z., Chrysocrambus linetellus F. He makes up a similarity matrix using the SOKAL-MICHENER formule and draws the dendrogramm of various Hungarian geographical areas in his paper. He publishes the Pediasia contaminella f. sticheli CONSTANTINI as a new forma in the Hungarian fauna.

BEVEZETÉS

A Mátra és a Bükk mint a Északi-középhegység makrorégiójának legamagassabb tengerszint feletti hegységei a Kárpátok belső, medenceperemi övezetéhez tartoznak. Ezen hegységekben találjuk hazánk leghűvösebb éghajlatú vidékeit, így például a Mátra és a Bükk tetőrégióban az évi középhőmérséklet alig éri el a 6 °C -ot, a tenyészidőszak hőösszege is itt a legalacsonyabb. Ugyanakkor edafikus és relief okok miatt szubmediterrán hatások is megjelenhetnek, amelyek kedveznek a déli elterjedésű fajok megtelepedésének. Az évi csapadék összeg 600-900 mm között váltakozik.

A Zagyva és a Tarna között kiemelkedő Mátrában földtanilag elsősorban a miocénkori kiömléses kőzetek dominálnak (andezit, riolit), zonális tölgyes (cseres) hegyi gyertyános tölgyes (*Quercus petraeae*-*Carpinetum*) és szubmontán bükkös (*Melico*-*Melitti*-*Fagetum*) övekkel, a csak az előhegyeken jelennek meg a molyhostölgyesek, bokorerdők, sztyepprétek (pl. Sár-hegy).

A Bükk Magyarország legnagyobb tömegű felszínén lévő kiemelkedése, amely egyben az Északi-középhegység legösszetettebb és legősibb tagja, északi mikrorégiójában a variszkuszi Upponyi-hegységgel. Tömegét döntően mészkövek, dolomit és pala alkotja, a kisebb jelentőséggel bírnak a későbbi lepusztulások során felszínre került vulkáni, szubvulkáni (gabbró, diabáz, wehrlit) kőzetek Szarvaskő környékén. Kőzettani, geomorfológiai és relief tényezők miatt a hegység természetes növénytakarója is sokkal változatosabb mint a szomszédos Mátráé. A Bükk előterében cserestölgyesek, majd a magasság növekedésével kontinentális molyhostölgyesek, gyertyános tölgyesek, szubmontán - majd montán bükkösök tenyésznek, igen jellegzetes sziklagyep és sztyeppré mozaiakkal, bennük benszülött (*Ferula sadleriana*, *Calamintha thymifolia*) és kárpáti (pl. *Hieracium bupleuroides tatrae*) elemekkel.

FAUNISZTIKAI ÉRTÉKELÉS

A két legjelentősebb északi középhegységünk Crambinae faunájáról összefoglaló munka még nem jelent meg. Az első relatíve megbízhatónak tekinthető faunisztikai adatokat SZENT-IVÁNY és UHRIK-MÉSZÁROS (1942) közölte. Mivel az azóta eltelt időben az alcsaládban igen jelentős nevezéktani, taxonómiai változások történtek, s a közölt adatok ellenőrzése sem végezhető el - eltekintettem a tanulmány felhasználásától. BLESZYNSKI (1957) európai Crambinae-ket revideáló munkája mérőöldkő volt a hazai kutatásokban is. Az ezt követő időben megjelent mátrai, bükki faunisztikai irodalom már jól követhető, s az ezután felállított gyűjtemények is eredményesen tanulmányozhatók. Sajnos a későbbi palearktikus alapmunka (BLESZYNSKI, 1965) egyáltalán nem tükröződött a kutatásokban sem a gyűjteményi revíziókban (v.ö. FAZEKAS, 1986 ab, 1988).

Jelen munkámban a Mátra Múzeumban, a Pécsi Janus Pannonius Múzeumban (Nattány-gyűjtemény), a Komlói Természettudományi Gyűjteményben illetve BALOGH Imre (Budapest) magángyűjteményében őrzött *Crambinae*-kat dolgoztam fel. A Mátrára és a Bükkre vonatkozó irodalmak közül a következőket vettem figyelembe: RESKOVIITS (1963), BALOGH (1967), JABLONKAY (1972 ab), SZÓCS (1975), SZABÓKY (1982), FAZEKAS (1986 ab), SZABÓKY (1986), FAZEKAS (1988).

Magyarországról eddig 55 *Crambinae* fajt ismerünk. A Mátrából 27, a Bükkből pedig 30 fajt lehet egyértelműen identifikálni. Azokat a taxonokat, amelyeknek bizonyító példányaik ismeretlenek (*Calatomorpha aurelia* F.R., *Agriphila poliel-la* TR., *Agriphila geniculea* HAW.) nem tekinthetjük a helyi faunák tagjainak. (Az előbbiekre részletesen a későbbi szövegben térek ki !)

A revízió eredményeként a *Chilo phragmitellus* HBN., az *Agriphila selasella* HBN. a Mátrában, a *Chrysocrambus linetellus* F. a Bükkben, míg a *Agriphila tolli pelsonius* FAZEKAS mindkét hegységből új fajként került elő. A *Pediasia contaminella* HBN. f. *sticheli* CONSTANTINI, 1922 pedig egy új forma a magyarországi faunában. A két hegység faunáját összehasonlítva megállapítható, hogy a *Crambus silvellus* HBN., a *Platytes alpinella* HBN. csak a Bükkben, míg a *Catoptria confusella* STGR. csak a Mátrában gyűjthető. Az *Agripjila poliella* TR.-t mindkét hegységben kimutatták, de a mátrai bizonyító példány ismeretlen.

A legújabb hazai és palearktikus *Crambinae* kutatási eredmények figyelembevételével a Mecsek, a Bakony, a Mátra, a Bükk, a Kiskunság és a Hortobágy faunáját ismerjük (FAZEKAS, 1988, 1989; GOZMÁNY, 1981; GOZMÁNY et al. 1986). Így a rendelkezésünkre álló egzakt adatok birtokában mód volt a "szubmediterrán" sziget-hegységek, az üledékes és vulkáni alapkőzetű középhegységek illetve az alföldi területek kvalitatív összehasonlító elemzésére a SOKAL-MICHENER (1958) formula alkalmazásával, amely avval az előnnyel járt, hogy a szimilitási mutatóknál nemcsak a prezencia, hanem az abszencia is értelmet nyert.

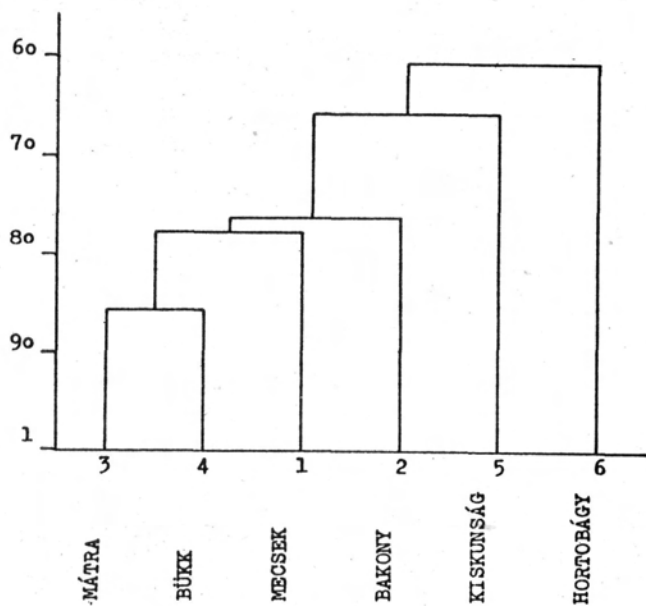
A hasonlósági mátrix (1. ábra), s az ennek alapján megszerkesztett dendrogramm (2. ábra) egyértelműen igazolja a Mátra és a Bükk kvalitatív "közelségét" (87 %). Szembetűnő, hogy a további vizsgált területek közül (v.ö. 3. ábra) a Bükk a legnagyobb hasonlóságot a Kiskunsággal mutatja (74 %), s a leginkább a Bakonytól különül el (66 %), ugyanakkor a Mátra faunája a Bükk után a Bakonyhoz áll legközelebb (75 %). Szintén figyelemre méltó a Mátra és a Hortobágy (70 %), a Bükk és a Hortobágy (67 %) hasonlósága akkor, amikor a Kiskunság és a Hortobágy *Crambinae* faunája még az 50 %-os szimilitást sem éri el (49 %).

	t_1	t_2	t_3	t_4	t_5
t_1 = Mecsek	----- 0.775	0.804	0.750	0.651	0.613
t_2 = Bakony	----- 0.750	0.695	0.568	0.586	
t_3 = Mátra	----- 0.869	0.688	0.702		
t_4 = Bükk	----- 0.744	0.674			
t_5 = Kiskunság	----- 0.489				
t_6 = Hortobágy					-----

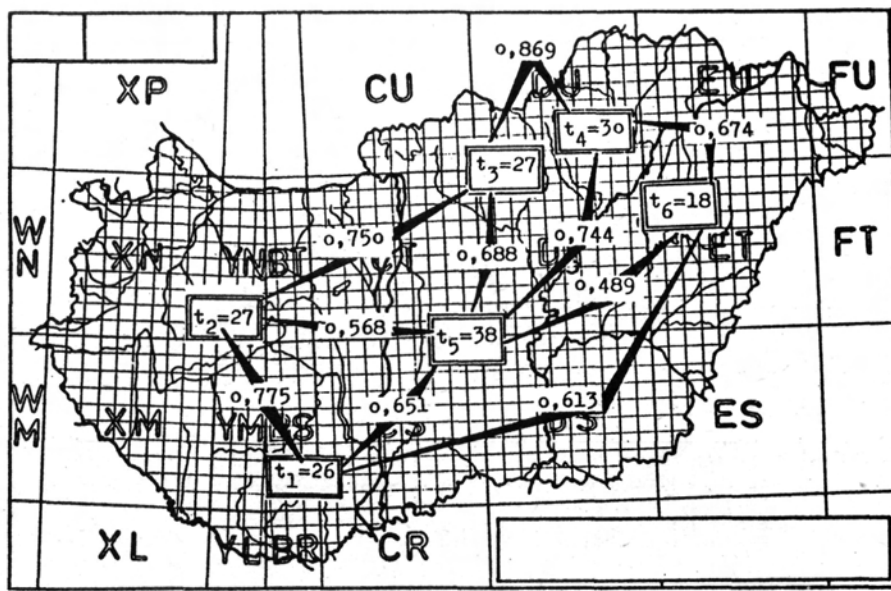
1. ábra: Magyarországi középhegységi és alföldi CRAMBINAE faunák kvalitatív hasonlósági mátrixa a SOKAL-MICHENER formula alkalmazásával.

A hazai földrajzi területek *Crambinae* faunájának diverzitását tekintve megállapítható, hogy a Kiskunság a fajokban a leggazdagabb (38 faj) ezt követi a Bükk (30 faj) míg a Mátra (27 faj), a Bakony (27 faj), a Mecsek (26 faj) alig mutat egymástól eltérést. A legszegényebbnek a Hortobágy tekinthető. Olyan hazai *Crambinae* fajt, amely kizárólag csak a Mátrában, vagy a Bükkben él jelenleg nem ismerünk.

Állatföldrajzi szempontból a Mátra és a Bükk több déli elterjedésű fajnak a legészakibb areavonalát jelenti: *Agriphila tersella* LED., *Agriphila tolli pelsonius* FAZEKAS, *Metacrambus carectellus* Z., *Chrysocrambus linetellus* F.. Feltehetőleg olyan Ős-Mátra elemek, amelyek lehúzódtak a fiatalabb alföldi területekre is, s izolátumaik lassan teljesen eltűnőben van, ugyanakkor további bizonyítékot szolgáltatnak az alföldi, középhegységi tájak faunagenetikai kapcsolatára. Ismerünk a Mátrában és a Bükkben olyan fajt is (*Catoptria lithargyrella* HBN.), amely mint a szibériai faunakör tagja csupán lokálisan maradt fenn az ország északi felében (északi-középhegység, Gödöllői-dombság, Észak-Dunántúl). Ma hiány-

2. ábra: Középhegységi és alföldi Crambinae faunák kvalitatív dendrogramja a hasonlósági mátrix alapján.

3. ábra: Szimilaritási értékek néhány magyarországi terület Crambinae faunája között: t_1 = Mecsek, t_2 = Bakony, t_3 = Mátra, t_4 = Bükk, t_5 = Kiskunság, t_6 = Hortobágy.

zik a Kárpát-medence középső és déli részéről, s csupán néhány periferikus, korai posztglaciális relikta ismert Nyugat- és Dél-Európában valamint a kisázsiai vidékeken infraspecifikus divergencia nélkül.

A következőkben tekintsük át azokat a regionális Crambinae faunalistákat, amelyek a Mátra-Bükk elemzésénél figyelembe vettünk, s felhasználtunk a SOKAL-MICHENER formula szimilitási számításainál. (A táblázatban használt kérdőjelek az irodalomból ismert, de az átvizsgált gyűjteményekből hiányzó fajokat jelölik.)

Néhány hazai földrajzi terület Crambinae fajai és elterjedésük:

Fajok

E. bellus	+	o	+	+	+	o	C. mytilella	+	+	o	o	o	o
E. ocellus	o	?	o	o	+	o	C. pinella	+	+	+	+	+	o
Ch. phragmitellus	+	+	+	+	+	+	C. margaritella	o	?	o	o	?	o
A. cicatricella	o	?	o	o	+	o	C. fulgidella	o	o	o	o	+	o
C. paludella	+	+	+	+	+	+	C. falsella	+	+	+	+	+	+
C. aureliella	o	+	?	o	+	o	C. confusella	o	?	+	o	o	o
Ch. columella	+	+	+	+	+	+	C. verella	o	o	o	o	o	+
C. pascuellus	+	+	+	+	+	+	C. lithargyrella	o	?	+	+	o	o
C. sivellus	?	+	o	+	+	o	M. candiellus	o	o	o	o	+	o
C. scoticus	o	?	o	o	+	o	M. carectellus	+	?	+	+	+	o
C. pratellus	o	+	+	+	+	+	X. saxonellus	+	+	+	+	+	o
C. lathonellus	+	+	+	+	+	o	X. lucellus	+	o	o	o	+	o
C. perlellus	+	+	+	+	+	+	Ch. linetellus	+	+	+	o	o	o
C. monochromellus	+	+	o	o	o	o	Ch. craterellus	+	+	+	+	+	+
A. deliella	o	o	o	o	+	o	Th. chrysonucella	+	+	+	+	+	o
A. tristella	+	+	+	+	+	+	P. fascelinella	?	o	o	o	+	o
A. inquinatella	+	+	+	+	+	+	P. luteella	+	+	+	+	+	+
A. selasella	o	+	+	+	+	+	P. contaminella	+	+	+	+	+	+
A. straminella	+	+	+	+	+	o	P. aridella	o	?	+	+	+	+
A. poliella	o	o	?	+	+	o	P. matricella	o	o	o	o	+	o
A. tersella	o	?	+	+	+	+	P. cerusella	+	+	+	+	+	+
A. geniculea	?	+	?	?	o	?	P. alpinella	+	o	o	+	+	o
A. tolli pelsonius	+	+	+	+	+	o	A. palpella	o	?	o	+	o	+
C. osthelderi	o	+	o	o	o	o	I. quercella	+	?	+	+	+	+

összes faj: 26 27 27 30 38 18

Rövidítések-Abkürzungen (gyűjtők-Sammler): f = fénycsapda (Lichtfalle), CP = CZÁJLIK Péter, FI = FAZEKÁS Imre, JJ = JABLONKAY József, NGY = NAGY Gyula, VA = VARGA András, RM = RESKOVITS Miklós, ZL = ZÖLD Lajos. Nomenklatura: BLESZYNSKI (1965) munkája nyomán kisebb változtatásokkal.

A FAJOK RENDSZERTANI ÉS FAUNISZTIKAI JEGYZÉKE

SYSTEMATISCH - FAUNISTISCHES VERZEICHNIS DER ARTEN

1. Euchromius bellus HÜBNER, 1796

Irodalmi adatok - Literaturangaben: Eger, Maklár (RESKOVITS, 1963 = *Ommatopteryx bella* HB.), Eger (BALOGH, 1967), Gyöngyös, Mátraháza (SZÖCS, 1975).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: A megvizsgált gyűjteményekben nincsenek bizonyító példányok.

Az expanzív holomediterrán faunaelem, amelynek nevezéktani alfaját Magyarországról írták le, GOZMÁNY (1963) még mindenütt előforduló taxonnak tartja - napjainkra azonban bizonyíthatóan csak a Dél-Dunántúlon, a Dunántúli-középhegység illetve a Duna-Tisza közének néhány izolált populációjában maradt fenn. Mivel Magyarország a nominat típuslelőhelye, s a faj regresszióban van - feltétlenül fel kellene vennünk a védendő fajok listájára.

2. Chilo phragmitellus HÜBNER, 1805

Irodalmi adatok - Literaturangaben: Maklár, Ostorosi-völgy (RESKOVITS, 1963, BALOGH, 1967), Miskolc (SZÖCS, 1975), Maklár (JABLONKAY, 1972 b).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: ♂, Gyöngyöshalász, 1978. VIII. 3. (f); 7 ♂, Maklár, 1963. VII. 13. (JJ).

A Mátra faunájában új faj. Magyarország szinte minden mocsaras, lápos, ligeterdős területén, ahol a vízi harmatkása és a nád folyamatosan terem, rendszeresen előfordul. Szibériai faunaelem, amely Japántól a Brit-szigetekig kimutatható, Finnországban még az északi-sarkkört is átlépi.

3. Calatomorpha paludella HÜBNER, 1824

Irodalmi adatok - Literaturangaben: Bükk, Farkasoldal (BALOGH, 1967), Gyöngyösroszi (JABLONKAY, 1972 a), Eger, Nekezsény, Ostorosi-rét (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Mátraháza (SZÓCS, 1975).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: ♂, Gyöngyös, 1975. VIII. 11. (f); 2♂, 2♀ Gyöngyöshalász, 1978. VII. 24 - VIII. 17. (f); ♂, Gyöngyösroszi, 1970. VIII. 4. (f); ♂, 2♀, Gyöngyöstarjáni-tó, 1976. VII. 14. (f); ♂, Hort, 1972. IX. 5. (f); 2♂, Kőútpuszta, 1972. VII. 22., 3♂, 1974. VII. 4., ♀, 1975. VII. 4., ♀, VII. 23. ♂, 1976. VIII. 27. (f); 4 ♂, ♀, Pásztó, 1972. VII. 17. (f); ♂, ♀, Rudolftanya, 1974. VIII. 5. (f); ♀, VIII. 20. (NGy); ♀, Eger, Török-kert, 1942. VII. 9. (RM); 5♂, ♀, Eger, Ciglédi-völgy, 1974. VII. 17. (JJ); ♂, Nekezsény, 1966, VIII. 18. (JJ); ♂, Bükk, Ostorosi-rét, 1963. VIII. 11. (JJ).

Amerika kivételével minden kontinensen gyűjtötték. Európában északon csak Dél-Skandináviáig nyomul fel. Magyarországon vizek menti gyékényesekben általánosan elterjedt. Szeptemberi repülése nemcsak nálunk de Dél-Európában is ismert

4. Calatomorpha aureliella FISCHER v. RÜSLERSTAMM, 1841

Irodalmi adat - Literaturangabe: Gyöngyössolymos (JABLONKAY, 1972).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: A bizonyító példányok hiányoznak. Keine.

Magyar példányok alapján leírt faj, de a típusok már nem ismeretesek (Locus typicus: Tamási). Japántól Eurázsia déli részén keskeny sávban Franciáig elterjedt politipikus faj, amely Magyarországon főleg a nedvesebb élőhelyeken, a Dél-Dunántúlon és a Balaton környékén gyakoribb. Az Alföld kistájairól szórványos adatok vannak. Biológiája ismeretlen.

5. Chrysoteuchia columella LINNAEUS, 1758

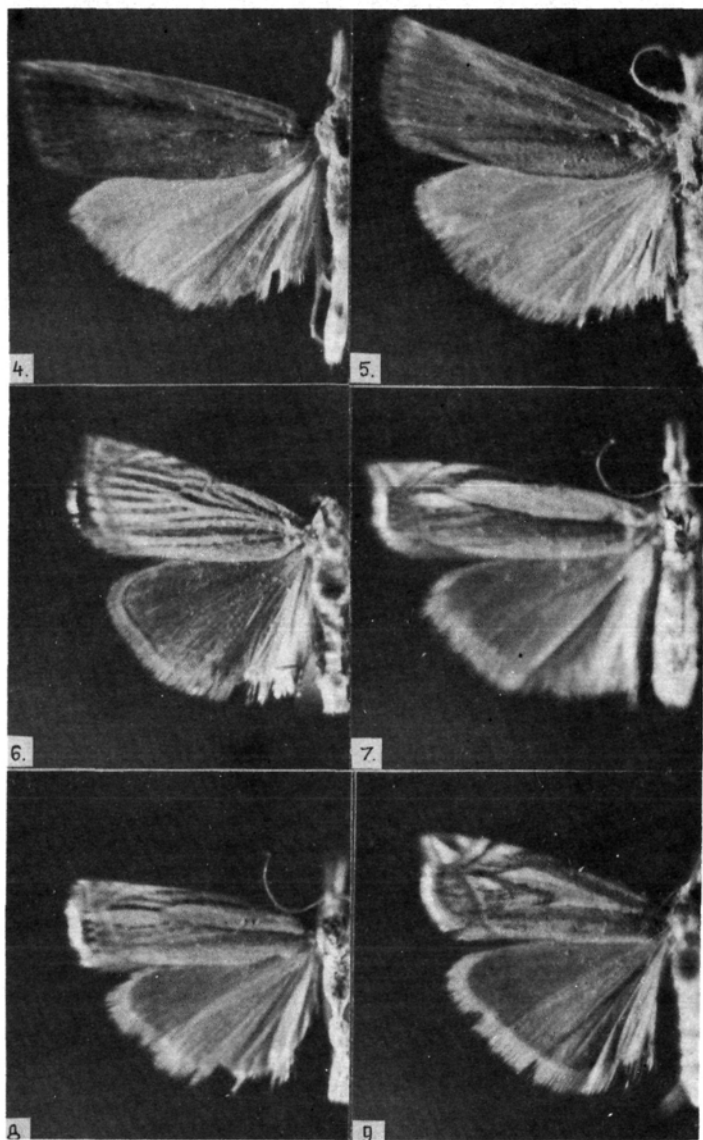
Irodalmi adatok - Literaturangaben (= Ch. hortuellus HBN): RESKOVIITS (1963) szerint a Bükkben közönséges. Bálvány, Bánkút, Garadna-völgy, Szentlélek (BALOGH, 1967), a Mátrában "általánosan előfordul" (JABLONKAY, 1972 a), Felnémet, Agyagos-tető, Uppony, Bánya-hegy (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Mátraháza, Miskolc (SZÓCS, 1975), Mátraszéntistván (SZABÓKY, 1986), Szalajka-völgy, Szentlélek (FAZEKAS, 1986).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: 6♂, Galya-tető, 1970. VII. 15. (JJ); ♂, 1972. VII. 10. (JJ); ♂, Gyöngyös, 1976. VI. 21. (f); 2♂, Gyöngyössolymos, 1969. VI. 6. (JJ); ♂, Kiszána, 1966. VII. 3. (JJ); ♂, Mátrafüred, vízmű, 1968. VI. 29., ♂, VII. 5., ♂, VII. 14., ♂, ♀, 1969. VII. 4. (JJ); ♂, Mátraháza, 1969. VI. 19., ♂, VIII. 5. (JJ); ♂, Mátraszéntimre, 1975. VI. 28. (JJ); 5 ♂, Paráds, 1972. VI. 20., VII. 13. (f); ♂, Pásztó, 1972. VII. 22. (VA); ♂, Pásztó, Muzsla-hegy, 1974. VII. 27. (VA); ♂, Rudolftanya, 1974. VII. 25., ♂, 1975. VIII. 5., 1976. VII. 17. (f); ♂, Bükk, Agyagos-tető, 1963. VII. 20. (JJ); 5 ♂, Egerbakta, Rábca-völgy, 1969. VII. 9. (JJ); ♂, Forró-kút, 1961. VIII. 8. (JJ); 2 ♂, Maklár, 1955. VII. 10. (JJ); 3♂, 5 ♀, Harica-völgy, 1964. VI. 23-VII. 19. (JJ); ♂, Rét-völgy, 1963. VIII. 3. (JJ); 3 ♂, Tibolddarác, 1963. VII. 11. (JJ); 2♂, Uppony, 1964. VII. 9. (JJ).

Magyarországon széleskörben elterjedt, policentrikus-holarktikus faunaelem, amelynek több marginális alfaját ismerjük. A hazai populációk a nevezéktani alfajhoz tartoznak.

6. Crambus pascuellus LINNAEUS, 1758

Irodalom - Literaturangaben: Eger, Ostorosi erdő, Kerecsend (erdő), Merengő, Fertő-dűlő, Pünkösdi-hegy, Berva-völgy, Kerek-hegy, Huta-rét (RESKOVIITS, 1963), Garadna-völgy, Bálvány, Bánkút, Bükkzentkereszt (BALOGH, 1967), Mátra (lelőhelyek nélkül) (JABLONKAY, 1972 a), Almár-völgy, Bánkút, Harica-völgy, Maklár, Panna-rét, Eger-Rakottás, (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Mátraháza, Miskolc (SZÓCS, 1975).

4-9. ábra: 4. Chilo phragmitellus HBN., Maklár; 5. Calatomorpha paludella HBN., Eger; 6. Chrysoteuchia columella L., Galyatető; 7. Crambus pascuellus L., Eger; 8. C. silvellus HBN., Forró-kút; 9. C. pratellus L., Vár-völgy.

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Gyöngyös, 1975. V. 5. (f); ♂, Gyöngyösoroszi, 1970. VI. 19. (f); ♂, q, Gyöngyössolymos, 1967. VII. 23. 1969. VII. 6. (JJ); 2♂, Kislán, 1966. VII. 5.; VII. 12. (JJ); 7♂, q, Mátrafüred, vízmű, 1968. V. 29.; VI. 3.; VI. 19.; VI. 21.; VI. 27. (JJ); 3♂, Paráds, 1972. VI. 8.; VI. 23. (f); Pásztó, 1976. VI. 24. (VA); ♂, Rudolftanya, 1976. VII. 3. (f); - Bükk - q, Almár, 1963. VI. 22. (JJ); ♂, Bánkút, 1966. VII. 5. (JJ); q, Eger, 1976. VI. 15. (ZL); 28♂, 4q, Harica-völgy, 1964. VI. 22-26. (JJ); ♂, Maklár, 1963. VIII. 29. (JJ); 2♂, Panna-rét, 1963. VII. 1. (JJ); q, Rakottyás, 1963. VI. 21. (JJ).

A faj tipikus esete annak, hogy a hazai irodalom mennyire hiányosan ismeri a Crambinae fajokat, amikor a pascuellus európai fajnak tartja. A valóságban egy jellegzetesen policentrikus-holarktikus elterjedési alaptípus, amelyet Észak-Amerikában külön alfaj képvisel. Száraz és nedves biotópokban egyaránt felléphet, de sehol sem tömeges megjelenésű.

7. Crambus silvellus HÜBNER, 1813

Irodalom - Literaturangaben: Eger, Török-kert, Szépasszony-völgy (RESKOVIITS, 1963), Bálvány, Bánkút (BALOGH, 1967), Forró-kút (JABLONKAY, 1972 b).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Bükk - 13o, 3q, Forró-kút, 1961. VIII. 8. (JJ).

A Japántól Írorszáig elterjedt szibériai faunaelem többnyire igen lokális populációkban él. A Mátrából nincsen bizonyító példány. Identifikációs problémák miatt a hazai irodalmi adatok megbízhatatlanok. Biztos adataink csak a Dél-Dunántúlról, a Bakonyból, a Kiskunságból és a Bükkből vannak.

8. Crambus pratellus LINNAEUS, 1758

Irodalom Literaturangaben: (= C. dumatellus HBN.), RESKOVIITS (1963) lelőhely nélkül (Bükk) megemlíti, hogy "hegyes vidékeken elég gyakori", Garadna-völgy, Bálvány, Bánkút, Szentlélek (BALOGH, 1967), Eger, Harica-völgy, Vár-völgy, Vöröskői-völgy (JABLONKAY, 1972 b), Szentlélek, Nagymező (FAZEKAS, 1986). JABLONKAY (1972 a), SZÜCS (1975), SZABÓKY (1986) is közölnek adatokat de nevezéktani problémák miatt nehéz eldönteni, hogy melyik taxonra gondolnak.

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Bükk - 2♂, Eger, 1963. VI. 14. (JJ); q, Harica-völgy, 1964. VI. 23. (JJ); 5♂, q, Vár-völgy, 1966. V. 26. (JJ); ♂, Vöröskői-völgy, 1970. VI. 15. (JJ).

Megjegyzés: a megvizsgált gyűjteményekben nincs a Mátrából származó bizonyító példány.

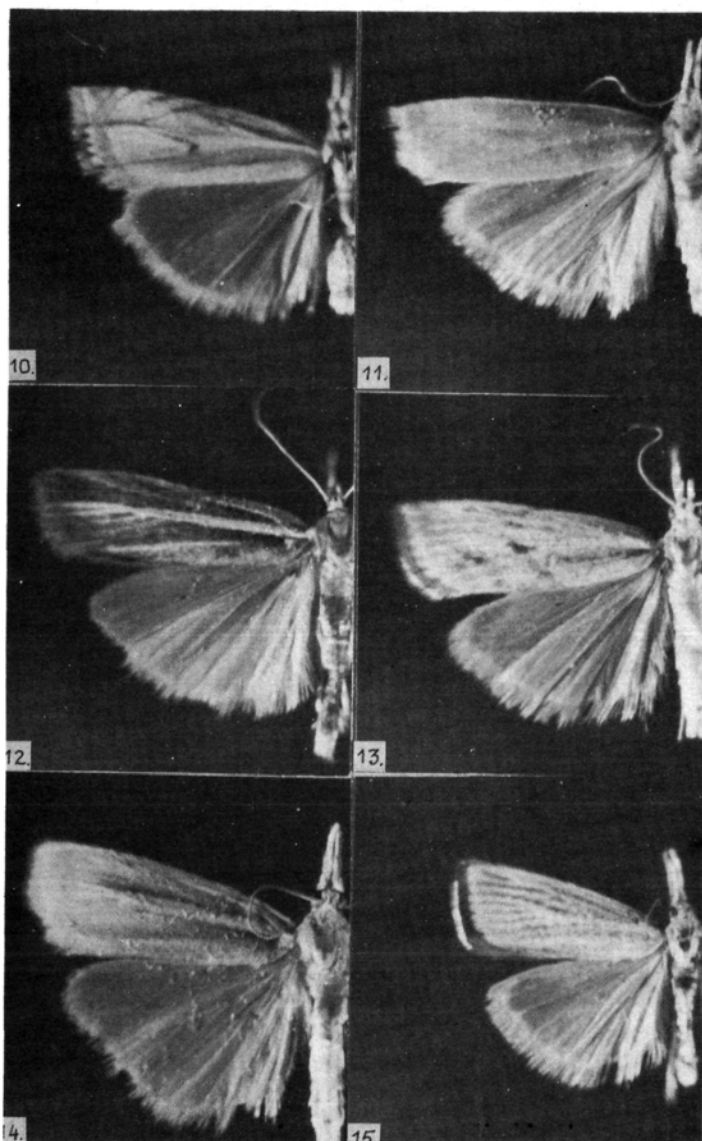
Feltehetőleg szibériai faunaelem, amelynek kelet-palearktikus areája bizonytalan chorológiai alapokon nyugszik. A nyugat-palearktikumban Kisázsia-tól Szardínián át egész Európában ismert. A Brit-szigeteken igen lokális. Ökológiai valenciájáról jellemző, hogy északon a Barents-tengerig nyomul. Magyarországon nincs adat az intenzíven kutatott Mecsek-ből, Mátrából és a Hortobágyból.

9. Crambus lathoniellus ZINCKEN, 1817

Irodalom - Literaturangaben: (= GOZMÁNY, 1963: C. pratellus L., FAZEKAS, 1984: C. nemorellus HBN.), a Bükkben "sokfelé gyakori" (RESKOVIITS, 1963), Bánkút, Bálvány, Felsőtárkány (BALOGH, 1967), Mátra lelőhelyek nélkül (JABLONKAY, 1972. a), Ablakoskői-völgy, Harica-völgy, Szentlélek, Vöröskői-völgy (JABLONKAY, 1972 b), Mátraháza (SZÜCS, 1975), Mátraszentistván (SZABÓKY, 1986).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - 2o, q, Galya, 1966. VI. 3., 1972. VII. 11. (JJ); ♂, Gyöngyössolymos, 1967. VII. 23. (JJ); 2♂, Fényespuszta, 1972. VII. 22. et 25. (JJ); ♂, Kislán, 1969. VI. 4. (JJ); ♂, Lajosháza, 1976. VI. 15. (JJ); 8♂, Mátraháza, 1969. VI. 7., 9., 11., 15., 19., VII. 7. (f); ♂, Piskéstető, 1971. VI. 25. (JJ); ♂, Rudolftanya, 1975. VII. 5. (f); - Bükk - 2♂, Ablakoskői-völgy, 1976. VI. 16. (JJ); ♂, Egerbakta, 1969. VII. 9. (JJ); 6♂, Harica-völgy, 1964. VI. 16., 22., 23., 26. (JJ); ♂, Rakottyás, 1963. VI. 21. (JJ); ♂, Sűrű-lápa, 1974. VI. 16. (ZL); ♂, Szentlélek, 1963. VI. 29. (JJ); ♂, Vöröskői-völgy, 1970. VI. 15. (JJ).

Sok alfajt felvonultató, euryök szibériai faunaelem, amely az Amur-vidékétől a Brit-szigetekig széles körben elterjedt. A hazai populációk a németországi nomináttal azonosak, de több jellegzetes formára divergálnak. A mikroszisztematikai vizsgálatok folyamatban vannak.

10-15. ábra: 10. Crambus lathoniellus ZCK., Egerbakta; C. perlellus SC., Eger; 12. Agriphila tristella f. fuscelinella STEPHENS, Lőrő-hegy; 13. A. inquinatella D. et SCH., Maklár; 14. A. selasella HBN., Gyöngyös; 15. A. straminella D. et SCH., Pásztó.

10. Crambus perlellus SCOPOLI, 1763

Irodalom - Literaturangaben: Eger, Fertő-dűlő, Szőlőske, Pap-hegy, Faktor-rét, Fekete-sár, (RESKOVIITS, 1963), Bánkút, Bálvány (BALOGH, 1967), Mátrafüred (vízmű), Sás-tó (JABLONKAY, 1972 a), Eger (Szépasszony-völgy), Forró-kút, Harica-völgy, Eger (Rakottás), Szarvas-kő, Tibolddaróc (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Mátraháza, Miskolc (SZÖCS, 1975), Mátraszentistván (SZABÓKY, 1986).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - o, Ágasvár, 1977. VII. ? (CP); ♂, Galya, 1972. VII. 10. (JJ); 2 ♂, Gyöngyöshalász, 1978. VI. 29., VII. 14. (f); ♂, Gyöngyösoroszi, 1970. VIII. 5. (JJ); ♂, Gyöngyössolymos, 1978. VI. 12. (f); ♂, Mátrafüred (vízmű), 1968. VI. 29. (f); 16♂, Kőútpuszta, 1974. VI. 15., 17., VII. 6., 7., 10., 13., 15., 25., VIII. 22., 23., IX. 5., 6., 20., 30. (f); ♂, Parád, 1972. VII. 27. (f); 2♂, Rudolftanya, 1976. VII. 3., 1977. VI. 24. (f); ♂, Sirok, 1968. X. 8. (JJ); - Bükk - ♂, Eger (Szépasszony-völgy) 1961. VIII. 10. (JJ); ♂, Forró-kút, 1961. VIII. 8. (JJ); ♀, Harica-völgy, 1964. VI. 26. (JJ); ♀, Rakottás, 1963. VI. 21. (JJ); ♂, Szarvas-kő, 1961. VII. 5. (JJ); ♀, Tibolddaróc, 1963. VII. 11. (JJ).

Magyarországon széles körben elterjedt policentrikus-holarktikus faunaelem, amelynek nagyszámú földrajzi alfaját és formáját írták le.

11. Agriphila tristella DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775

Irodalom - Literaturangaben: A Bükkben "mindenütt gyakori" (RESKOVIITS, 1963), Bánkút, Bálvány (BALOGH, 1967), Mátra, lelőhelyek nélkül (JABLONKAY, 1972 a), Berva-völgy, Eger, Eger-vár, Egercsehi-völgy, Harica-völgy, Hármaskút, Maklár, Mikófalva, Nagymező, Oldal-völgy, Ostorosi-völgy (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Mátraháza, Miskolc (SZÖCS, 1975), Mátraszentistván (SZABÓKY, 1986), Bálvány (FAZEKAS, 1986).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, 2♀, Gyöngyös, 1968. IX. 19., 1972. IX. 6., 1975. VIII. 9. (JJ); 2♂, Gyöngyös, Sár-hegy, 1966. IX. 3. 22. (JJ); 2♂, Gyöngyössolymos, 1967. IX. 3., 18. (JJ); 4♂, ♀, Kőútpuszta, 1973. IX. 10., 12., X. 9., 1975. VIII. 30. (f); ♂, 2♀, Vámosgyörk, 1967. IX. 19. (JJ); - Bükk - ♀, Berva-völgy, 1963. X. 7. (JJ); 2♂, Eger, 1962. VIII. 30., IX. 3. (ZL); ♂, Eger, 1961. IX. 20. (JJ); ♂, Eger (vár), 1964. IX. 14. (JJ); 2♂, ♀, Egercsehi-völgy, 1961. IX. 9. (JJ); ♂, Harica-völgy, 1964. VI. 23. (JJ); ♂, Hármaskút, 1952. VIII. 6. (JJ); ♂, Lőfő-hegy, 1975. VIII. 30. (ZL); 2♂, ♀, Maklár, 1963. IX. 12. (JJ); ♂, Mikófalva, 1964. VIII. 27. (JJ); 4♂, Nagymező, 1965. VIII. 21. (JJ); ♂, Ostorosi-rét, 1961. IX. 2. (JJ).

Szibériai faunaelem, amelynek a nevezéktani alfaját a bécsi medence populációi képviselik. A magyarországi elemzések alapján megállapítható, hogy a nomináttal azonos populációk sehol sem találhatók. s főleg a fuscilinella STEPHENS, 1834 (Ill. Brit. Ent. Haust. 4:329) formához tartoznak. A Mátra és a Bükk délre nyíló völgyeiben allotopikusan huebnerella KURILKOVSKIJ, 1909 (Mat. faun. Ross. 9:182) repül. A Kárpát-medencében a tengerszint feletti magasság növekedésével klinális tendencia figyelhető meg, amely a síksági, dombosági sárgás szárny alapszínű huebnerella-t, a középhegységek magasabb régióiban és a Kárpátokban (pl Szlovákia) egy sötétebb színkomplexiójú fuscilinella váltja fel több, köztes, leíratlan alakon keresztül.

12. Agriphila inquinatella DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775

Irodalom - Literaturangaben: A Bükkben "mindenfelé közönséges" (RESKOVIITS, 1963), Bánkút, Bálvány, Harica-völgy, Szentlélek (BALOGH, 1967), Mátra, lelőhelyek nélkül (JABLONKAY, 1972 a), Felnémet (Agyagostető), Berva-völgy, Eger (Szépasszony-völgy), Eger (vár), Egercsehi-völgy, Elza-lak, Forró-kút, Harica-völgy, Les-hely, Maklár, Mész-völgy, Nekézseny, Noszvaj, Ostorosi-rét, Felsőtárkány (Répás-völgy), Szarvas-kő, Tardona, Uppony (JABLONKAY, 1972 b).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Fényespuszta, 1970. VIII. 31. (JJ); 4♂, 2♀, Gyöngyös, 1968. IX. 1., 1969. VIII. 19., 1972. VIII. 30. 1973. VIII. 22., 1976. VIII. 26., IX. 2. (JJ); 6♂, ♀, Gyöngyössolymos, 1967. IX. 3., 17., 1976. IX. 25., 1977. VIII. 25., IX. 2., 1978. VIII. 24. (f); 5♂, 2♀, Mátraháza, 1969. VIII. 15., 21., 24., 1970. VIII. 26. (JJ); 3♂, Kiskána, 1967. VIII. 14. (JJ); ♂, ♀, Kőútpuszta, 1972. VIII. 20., 26. (f); ♂, ♀, Parád, 1967. VIII. 8., 1973. VIII. 29. (f); ♂, Rózsaszentmárton, 1977. VII. 30. (f); ♂, 2♀, Rudolftanya, 1975. VIII. 24., 1976. IX. 8. (f); 5♂, Sás-tó, Eremény, 1965. VIII. 15. (JJ); - Bükk - 2♂, Agyagostető, 1963. VII. 6., VIII. 13. (JJ); 3♂, Almár

(Pirittyő-tető), 1972. IX. 1. (JJ); 2♂, 2♀, Berva-völgy, 1964. IX. 11., 1972. VIII. 10., ♂, 2♀, Elza-lak, 1969. VIII. 19. (JJ); 4♂, Eger (Szépasszony-völgy), 1961. VIII. 10., 1963. VIII. 19. (JJ); 2♂, Egercsehi, 1964. IX. 2. (JJ); ♂, Eger (vár), 1964. IX. 15. (JJ); 2♂, Les-hely, 1963. VIII. 19. (JJ); ♂, Lőfő-hegy, 1975. VIII. 30. (ZL); 2♂, ♀, Maklár, 1963. VIII. 2., 29. (JJ); ♂, Miklós-völgy, 1972. VIII. 16. (JJ); 2♂, Mész-völgy, 1964. VIII. 15. (JJ); ♂, Nagyeged, 1972. VIII. 15. (JJ); ♀, Nekézseny, 1968. VIII. 13. (JJ); 7♂, 2♂, Noszvaj-határ, 1961. VIII. 5. (JJ); ♀, Ostorosi-rét, 1963. VIII. 11. (JJ); ♂, Répás-völgy, 1963. VIII. 12. (JJ); ♂, Szárvaskő, 1961. VII. 5. (JJ); 2♂, Tardona, 1963. VIII. 7. (JJ); ♂, ♀, Uppony, 1963. VIII. 6., 7. (JJ).

Az inquinatella-t Marokkótól egész Európán át Turkesztánig kimutatták, elsősorban homokos, mészköves és vulkanikus talajokról. A sík- és hegyvidékek xerofil valamint mezofil élőhelyein sokfelé előfordul, de areája főleg Közép- és Kelet-Európában diszkontinuus. A faj északi areahatára korrelációt mutat a januári -10 °C-os izoterma vonallal. Ez a vonal Skandináviában a Boden-tótól a SÜ-beli Ladoga-tó, Moszkva, Kaszpi-mélyföld, Aral-tó, Alma-Ata földrajzi határát jelenti. Aresúlypontja Nyugat- és Közép-Európára esik. Tápnövényeinek köre csak részben ismert. Főleg Poa, Festuca, Brachythecium fajokon figyeltek meg. A Mecsek egyik izolált populációja (Komló, Hasmány-tető, 250 m) kizárólag Brachypodium silvaticum-on él (a szerző publikálatlan adata).

BLESZYNSKI (1965) palearktikus szintézisében az inquinatella fenológiájáról teljesen megfigyelte. A Mediterráneumban V. majd a VII-IX. hónapokból vannak bizonyító példányok, de a Balkánról a tavaszi repülés már nem ismert. A Kárpát-medencében viszont egy fenológiai divergencia ismerhető fel. Az egykori erdős puszták területén rövid repülésű, korábban megjelenő (VI. végétől aug. végéig) populációk tenyésznek, ugyanakkor a humid jellegű Dunántúlon valamint az északi középhegységekben júliustól októberig repülnek az imágók augusztusi kulminációval. A Mátra és a Bükk októberi példányai nincsenek meg a gyűjteményekben.

13. Agriphila selasella HÜBNER, 1813

Irodalom - Literaturangaben: Eger, Tihamér, Fertő-dűlő, Szárvaskő (RESKOVIITS, 1963), Eger (BALOGH, 1967), Berva-völgy, Eger, Egercsehi-völgy, Elzalak, Mikófalva, Oldal-völgy, Uppony (JABLONKAY, 1972 b).

Megvizsgált anyag - untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Gyöngyös, 1971. VIII. 23. (JJ); ♂ Gyöngyösoroszi, 1970. IX. 1. (JJ); 2♂, ♀, Mátraháza, 1970. VIII. 27. IX. 4. (JJ); 5♂, ♀, Kókútpusztá, 1972. IX. 5., 1973. IX. 4., 6., 1974. VIII. 8. (f); - Bükk - ♀, Berva-völgy, 1964. IX. 11. (JJ); ♂, Egercsehi, 1964. IX. 2. (JJ); 2♂, Elzalak, 1969. VIII. 19. (JJ); ♂, Mikófalva, 1964. VIII. 27. (JJ); ♂, Oldal-völgy, 1961. IX. 13., 2♂, 1963. VIII. 26. (JJ); 2♂, Uppony, 1964. VIII. 12. (JJ); ♀, Vöröskői-völgy, 1963. VI. 1. (JJ).

Azon Crambinae taxonok közé tartozik, amelyet a szerzők szinte rendszeresen felcserélnek a tristella-val, ez főleg abból fakad, hogy a faunafüzetben (GOZMÁNY, 1963) nem elég egzakta a selasella határozókulcsa. Mint arra már korábban is rámutattam (FAZEKAS, 1986) igen fontos morfológiai bélyeg a homlokkúp hiánya a tristella erős kiemelkedésével szemben. Az elülső szárny hosszanti ezüstsávja (v.ö. GOZMÁNY, 1963) alkalmatlan az identifikációra. Az előbbi gondok miatt - a selasella -, az újabb revíziók alapján biztosan csak a középhegységek és az Alföld néhány pontjáról bizonyított, ugyanakkor például a Mecsekből semmilyen hiteles adata nincs. A Mátra faunájában új faj. Hígrofil, szibériai faunaelem, amelynek ázsiai arcvonala csak részben tisztázott. A faj fenológiája eltér a palearktikus irodalomban általában ismerttől (=VII., VIII.), ugyanis Magyarországon június elejétől szeptember közepéig repül.

14. Agriphila straminella DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775

Irodalom - Literaturangaben: (= A. culmella L.) A Bükkben gyakori (RESKOVIITS, 1963), Huta-rét (BALOGH, 1967)? Mátraszentistván (JABLONKAY, 1972. a), Felnémet (Agyagos-tető), Bánya-hegy, Uppony (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös (SZŐCS, 1975), Mátraszentistván (SZABÓKY, 1986).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♀, Fényespusztá, 1970. VI. 24. (f); ♂, Gyöngyös, 1976. VII. 27. (f); ♂, Gyöngyösoroszi, 1970. VI. 10. (f); ♂, Gyöngyössolymos, 1975. VIII. 7. (f); ♂, Mátraszentistván, 1966. VIII. 5. (JJ); ♀, Paráds, 1972. VIII. 12. (f); - f. obscurella HEINEMANN, 2♂, Pásztó, 1972. VII. 22. (VA); ♂, Rózsaszentmárton, 1977. VII. 29. (f); - Bükk - ♂, Agyagos-tető,

1969. VIII. 13. (JJ); ♂, Bánya-hegy, 1965. VIII. 21. (JJ); ♂, Uppony, 1964. VIII. 11. (JJ);

Policentrikus-holarktikus elterjedési típus, amelyet több szerző korábban szibériai, sőt "európai" faunaelemnek tartott. A Magyarországon elterjedt politipikus, euryök faj változatáról nincs adatunk. A Mátrából (Pásztó) a Közép- és Nyugat-Európában ismert f. obscura HEINEMANN (sötét szárnyváltozat) került elő, amely új forma a magyar faunában.

15. Agriphila poliella TRETSCHE, 1832

Irodalom - Literaturangaben: Eger (RESKOVIITS, 1963), Eger (BALOGH, 1967), Vámosgyörk (JABLONKAY, 1972 a), Eger (Rozália-temető), Vöröskői-völgy (JABLONKAY, 1972 b).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: az idézett gyűjteményekben nincsenek bizonyító példányok. Keine.

A fajt magyarországi példányok alapján írták le (Lecto- et syntypus: in coll. ITM Budapest). Potenciálisan tenyésztő populációk csak a Duna-Tisza közén, a Bükk előterében és a Mátraalján (?) találhatók. A védett fajok listáján, valamint a "Vörös Könyvben" nem szerepel. Chorológiája és biológiája hiányosan ismert (GOZMÁNY, 1963). Tulajdonképpen a Szaján (SU) nyugati vonulataitól Angliáig (múlt századi adat!), északon a finn tóvidékig, délen pedig a mediterrán szigetekig (Szardínia, Szicília) vannak hiteles adatok. Szinte csak Dániában (v.ö. PALM, 1986) több lelőhelye ismert mint az egész Kárpát-medencében. A lelőhelyek döntő többsége száraz, homokos vagy mészköves vidékekhez kötődik. PALM (1986) szerint a hernyó *Poa annua*-n nevelkedik. A perje nálunk igen elterjedt, míg a poliella rendkívül lokális. Kérdéses azonban, hogy nálunk valóban a *P. annua*-e (is) a tápnövény? Az imágók repülése Európában júliustól szeptemberig tart.

16. Agriphila tersella LEDERER, 1855

Irodalom - Literaturangaben: (= *A. hungarica* SCHMIDT), Vöröskői-völgy (BALOGH, 1967), Gyöngyös, Miskolc (SZÖCS, 1975).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: Hiányzik. Keine.

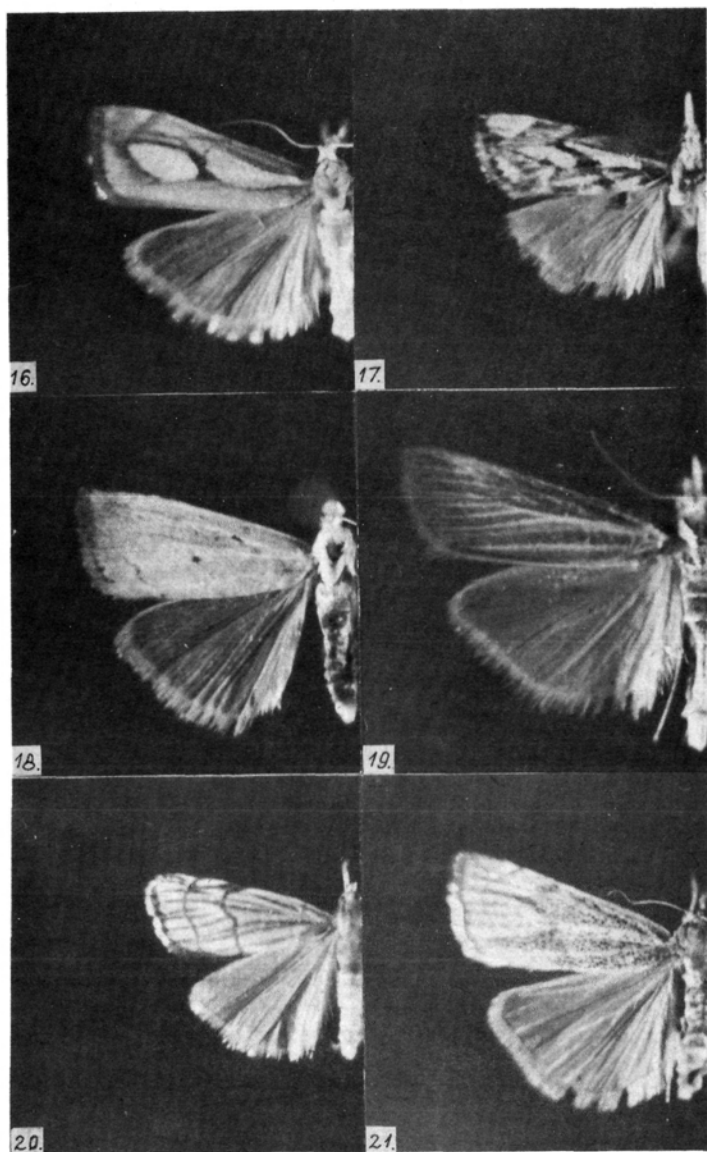
A magyar irodalomban több szerző önálló fajként közli. A syntypusok Mezőberényből valók (in coll. ITM Budapest). Egy korábbi munkámban a faj (alfaj) taxonómiájával már foglalkoztam (FAZEKAS, 1984) megállapítva, hogy még további vizsgálatokra van szükség. A ssp. *hungarica* státusza továbbra is kérdéses, mivel a Kárpát-medencében szinte a tersella minden formáját ki lehet mutatni. Hazai areáját elemezve el kell vetnünk, hogy a "homokbuckás és szikes területek jellemző faja" (v.ö. GOZMÁNY, 1963), hiszen a Dráva-síktól a középhegységig több helyről előkerült. A tersella egy politipikus, xerotherm jellegű holomediterrán faunaelem, amelynek imágói VII-IX. hónapokban repülnek.

17. ? Agriphila geniculea HAWORTH, 1811

Irodalom - Literaturangaben: Eger (Török-kert) (RESKOVIITS, 1963), Eger (BALOGH, 1967), Parádsasvár, Fényespuszta (JABLONKAY, 1972 a), Eger, Rét-völgy, Forró-kút, Noszvaj (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Mátraháza, Miskolc (SZÖCS, 1975).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: Bizonyító példányt eddig nem találtam. Daten sind anzuzweifeln und bedürfen der Bestätigung.

A gyűjteményekben végzett revízióm során eddig minden észak-magyarországi geniculea-nak határozott példány Agriphila tolli pelsonius FAZEKAS-nak bizonyult. Mint arra már több munkámban is rámutattam (FAZEKAS, 1985, 1986, 1987) az *A. tolli pelsonius* és az *A. geniculea* identifikálása csak genitália vizsgálattal lehetséges. Ahol ez a publikációkból nem derül ki, az adatokat fenntartással kell kezelni. Magyarországon, egzakt módszerekkel bizonyítva, a geniculea csak a nyugati határszélén és a Bakonyban ismert. A faj areasúlypontja a Nyugat-Mediterráneumra esik, Európa keleti részén egyre lokálisabbá és ritkábbá válik. Néhány szerző az egész Balkánt is az elterjedési terület részének tekinti, holott e területen igen kérdéses. Így például Bulgáriában egy bizonyító példányt sem találtak (in litt. GANEV).

16-21. ábra: 16. Catoptria pinella L., Sás-tó, Eremény; 17. C. confusella STGR., Sás-tó, Eremény; 18. Xanthocrambus saxonellus ZCK., Mátrafüred; 19. Catoptria lythargyella HBN., Sirok; 20. Chrysocrambus craterellus SC., Eger; 21. Thisa-notia chrysonucella SC., Gyöngyössolymos.

18. Agriphila tolli pelsonius FAZEKAS, 1985

Irodalom - Literaturangaben: Ismeretlen. Unbekant.

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Mátraháza, 1972. VIII. 5. (f); ♂, Paráds, 1972. VIII. 12-13. (f); 2♂, Rózsaszentmárton, 1977. VIII. 7. (f); - Bükk - 16♂, Eger (Szépasszony-völgy), 1961. VIII. 10. (JJ); 6♂, Noszvaj határ, 1961. VIII. 5. (JJ).

A hazai irodalomban 1985-ig semmiféle utalást nem találunk rá (FAZEKAS, 1985). Mátrai és a bükki példányok a gyűjteményekben mind geniculea-nak voltak határozva, s a közlések is az utóbbi fajra vonatkoznak. A taxon mátrai, bükki populációinak elemzésével, biológiájával és elterjedésével külön tanulmányban foglalkozom (v.ö. Folia Hist.Nat.Mus.Matr. 14.).

19. Catoptria pinella LINNAEUS, 1758

Irodalom - Literaturangaben: Eger, Török-kert, Homonna, Hársas, Vár-hegy, Uppony (RESKOVIITS, 1963), Vár-hegy (BALOGH, 1967), Mátra, lelőhelyek nélkül (JABLONKAY, 1972 a), Bélapátfalva (Telekessy-menedékház), Harica-völgy, Pap-hegy JABLONKAY, 1972 b).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Ágasvár, 1977. VII. ? (CP); ♂, q, Fényespuszta, 1970. VII. 22. (JJ); q, Gyöngyös, 1969. VIII. 13. (JJ); ♂, Mátrafüred, 1969. VII. 4. (JJ); 2♂, Mátraháza, 1970. VII. 12., 6♂, VII. 22., ♂, q, VIII. 4., q, VIII. 7. (JJ); q, Kőkútpuszta, 1975. VII. 18. (f); ♂, Rudolf-tanya, 1975. VII. 5. (f); 3♂, 2q, Sástó, Eremény, 1965. VII. 29. (JJ).

Policentrikus-holopalearktikus elterjedési alaptípusú, sok alfajra osztható taxon, amelyet hazánkban a nominát képvisel. Magyarországon eddig a fiszántúli kivételével minden tájról közölték.

20. Catoptria falsella DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775

Irodalom - Literaturangaben: Eger, Maklár, Vár-hegy, Almár, Mónosbél, Hársas, Küllő-hegy, Hármaskút, Feketesár (RESKOVIITS, 1963), Garadna-völgy (BALOGH, 1967), Mátra, lelőhelyek nélkül (JABLONKAY, 1972 a), Berva-völgy, Bélapátfalva (Telekessy-menedékház), Eger (Szépasszony-völgy, Noszvaj, Oldal-völgy, Uppony (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Mátraháza (SZÖCS, 1975), Mátraszentistván (SZABÓKY, 1986), "Bükk-Gebirge" pontos lelőhely nélkül (FAZEKAS, 1986: in coll. Balogh).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Gyöngyös, 1976. VI. 22. (f); ♂, Fényespuszta, 1970. VII. 22. (f); ♂, Mátrafüred, 1966. VI. 13., ♂, 1968. VI. 16., ♂, VI. 29., 3♂, VII. 2., 2♂, VII. 5., 2♂, q, VII. 7., 2♂, VII. 9., ♂, VII. 14., ♂, VII. 15., ♂, VII. 29. (f); ♂, Mátraháza, 1969. V. 30., ♂, VII. 15., ♂, VII. 17., 2♂, VII. 29., ♂, 1972. VIII. 3., q, 1973. VII. 24., q, VII. 26. ♂, VII. 29., 2♂, VIII. 25. (f); ♂, Kisnána (Kopasz-hegy), 1966. VI. 18., ♂, VII. 5., 3♂, VII. 6., 2♂, q, VII. 12., ♂, 2q, 1967. VIII. 14. (JJ); ♂, Rózsaszentmárton, 1977. VIII. 7. (f).

Magyarországon általánosan elterjedt, észak-mediterrán arecentrumú faj, amely hazánkban főleg a középhegységek sziklagyepeiben és karszfbokor erdeiben gyakori, de a patakmédek mentén sem ritka. Tápnövényei a Barbula-, lortula- és Brachythecium mohafajok.

21. Catoptria confusella STAUDINGER, 1882

Irodalom - Literaturangaben: Gyöngyös (SZÖCS, 1975).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Sástó, Eremény, 1965. VIII. 15. (JJ), gen. prep. FAZEKAS, No. 2428. Megjegyzés: Eredetileg a C. falsella D. et SCHIFF. anyagba volt besorolva (in coll. Mátra Múzeum).

Pontomediterrán faunaelem, amely Magyarországon csupán a Bakonyból, a Velencei-hegységből, a Budai-hegyekből és a Mátrából ismert. Legészakibb elterjedését Cseh és Szlovákia területén (Prága vonala) éri el. BLESZYNSKY (1965) "DEUTSCHLAND" elterjedési hivatkozását az újabb német irodalom nem erősítette meg. Sokáig "panóniai" elemnek is tekintették.

22. Catoptria lithargyrella HÜBNER, 1796

Irodalom - Literaturangaben: Eger, Tihámér, Kerecsend (erdő), Ostorosi-rét (RESKOVIITS, 1963), Sirok (JABLONKAY, 1972 a.), Felnémet (Agyagos-tető), Berva-völgy, Egercsehi, Maklár (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös (JABLONKAY, 1972 b).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - 2♂, Gyöngyös, 1966. VII. 5. (JJ); ♂, Gyöngyös (Sár-hegy), 1971. IX. 23. (JJ); 4♂, Sirok (vár), 1965. IX. 3. (JJ).

Az euryök, szibériai faunaelem. Magyarországon igen lokális. Populáció izo-látumai főleg az Észak-Bunántúlon, a Gödöllői-dombságon, a Mátrában és a Bükk-ben vannak. Az előbbi vonaltól délre sem régebbi sem újabb bizonyító adatunk nincs.

23. Metacrambus carectellus ZELLER, 1847

Irodalom - Literaturangaben: Agyagos-tető (BALOGH, 1967), Mátraháza (SZŐCS, 1975), Tibolddaróc (JABLONKAY, 1972 b).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Bükk - ♂, Tibolddaróc, 1963. VII. 11. (JJ).

Xerotherm, pontomediterrán-turkesztáni faunaelem, amely a Kárpát-medencében a Mátrában és a Bükkben éri el legészakibb elterjedését. Magyarországon az al-földi, dél-dunántúli és néhány középhegységi populáción kívül másutt nem ismert. Azon korábbi szemlélet miszerint a carectellus hazánkban a szikes területek jel-lező faja - ma már nem fogadható el.

24. Xanthocrambus saxonellus ZINCKEN, 1821

Irodalom - Literaturangaben: Eger, Almár, Pap-hegy, Gilitka-kápolna, Vár-hegy (RESKOVIITS, 1963), Vár-hegy (BALOGH, 1967), Kispálya (Kopasz-hegy), Mátrafüred (vízmű), Sástó, Eremény (JABLONKAY, 1972 a), Felnémet, Nagy-eged (JABLONKAY, 1972 b).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Gyöngyössolymos, 1978. VI. 29., 2♂, 1978. VII. 18. (f); ♂, Mátrafüred (vízmű), 1968. VI. 3., ♀, VI. 21. ♂, VII. 7., ♀, VII. 13., ♀, VII. 21. (f); ♀, Kispálya (Kopasz-hegy), 1965. VII. 11. (JJ); ♀, Rózsaszentmárton, 1977. VIII. 7. (f); 4♂, Sástó, Eremény, 1965. VII. 29. (JJ); - Bükk - ♂, Felnémet, 1964. VI. 12. (JJ); ♂, Nagy-eged, 1964. VII. 15. (JJ).

Expanzív pontomediterrán faunaelem. Magyarország xerotherm élőhelyein elter-jedt, de összefüggő populációk csupán a középhegységek déli oldalain találhatók.

25. Chrysocrambus linetellus FABRICIUS, 1781

Irodalom - Literaturangabe: (= Ch. cassentiniellus H.-SCH.) Mátraszentistván (SZABÓKY, 1986).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Bükk - ♀, Harica-völgy, 1964. VI. 26. (JJ), gen. prep. FAZEKAS, No 2494.

Új faj a Bükk faunájában. Politipikus, Magyarországon sokáig (GOZMÁNY, 1963) csak a Dunántúlról volt ismert. A pontomediterrán-turkesztáni faunaelemet a Du-nától keletre (a Mátrából) először SZABÓKY (1986) közölte. Az első hiteles é-szak-magyarországi példányt valójában JABLONKAY gyűjtötte a bükki Harica-völgy-ben 1964-ben, s azóta a gyűjtemény Chrysocrambus craterella SCOP. anyagába volt beosztva. A rendelkezésünkre álló európai chorológiai adatok alapján a Mátrában és a Bükkben éri el legészakibb arehatárát (48. szélességi fok).

26. Chrysocrambus craterellus SCOPOLI, 1763

Irodalom - Literaturangaben: A Bükkben "közönséges" (RESKOVIITS, 1963), Bál-vány, Bánkút, Felsőtárkány, (BALOGH, 1967), Almár-völgy, Berva-völgy, Eger, Fel-német, Harica-völgy, Maklár, Eger (Rakottvás), Felsőtárkány (Répás-völgy), Sza-lajka-völgy, Szarvaskő (Rocskavölgy) (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Miskolc (SZŐCS, 1975), Mátraszentistván (SZABÓKY, 1986).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - 2♂, Gyöngyös, 1975. V. 9., 29., ♂, VI. 14., ♂, 1976. VI. 1., ♂, 1976. VI. 8. (f); 2♂, Gyöngyös (Sár-hegy), 1975. V. 27. (JJ); ♂, Gyöngyössolymos, 1976. VI. 22. (f); ♂, Kókútpusztá, 1974. VII. 25., ♂, VIII. 3. (f); ♂, Parád, 1972. VI. 19. (f); - Bükk - ♂, Almár,

1963. VI. 26. (JJ); ♂, Berva-völgy, 1965. VI. 16. (JJ); ♂, Eger, 1963. VI. 14. (JJ); 6♂, Felnémet, 1964. VI. 12. (JJ); 2♂, Maklár, 1953. V. 18., ♀, VI. 2., 2♂, 1963. V. 16., ♂, VI. 6. (JJ); 2♂, Rakottyás, 1963. VI. 21. (JJ); ♂, Répás-völgy, 1963. VI. 15. (JJ); ♂, Szalajka-völgy, 1963. VI. 11. (JJ); ♂, Szarvaskő (Roska-völgy), 1965. VI. 4. (JJ).

Főleg az Észak-Mediterráneumban elterjedt, Magyarországon is gyakori fajnak több alfaját írták le. Mivel SCOPOLI a *Locus typicus* nem adta meg, csupán feltételezhetjük, hogy a nominat a mai Szlovéniai területéről származik. Egy korábbi munkámban (FAZEKAS, 1988) a Mátrából kimutattam a Podoliából leírt ssp. *stachiellus* TOLL, 1938 taxont, amely addig a magyar faunából nem volt ismert. Nagyobb sorozatok átvizsgálása után kétséges, hogy a kisebb fesztávolságú és keskenyebb szárnyformájú *stachiellus* alfaji státusza megtartható e, ugyanis a szlovéniai "chorotypusok" között ez a változat szintén előfordul.

27. *Thisanotia chrysonuchella* SCOPOLI, 1763

Irodalom - Literaturangaben: A Bükkben "mindenfelé fogható" (RESKOVIITS, 1963), Bálvány, Bánkút (BALOGH, 1967), Mátra, lelőhelyek nélkül (JABLONKAY, 1972 a), Felnémet (Agyagos-tető), Berva-völgy, Bükkszentmárton, Eger (Szépasszony-völgy), Kerecsend (erdő), Maklár, Szarvaskő, Szarvaskő (Rocska-völgy), Uppony, Vöröskői-völgy (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Miskolc (SZÜCS, 1975), Mátrászentistván (SZABÓKY, 1986).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Eremény, 1966. V. 22. (JJ); ♂, Gyöngyös, 1975. V. 11., ♂, V. 14., ♀, V. 20., ♂, V. 30. (f); 3♂, Gyöngyös (Sár-hegy), 1976. V. 18. (JJ); ♀, Gyöngyössolymos, 1967. VI. 8., ♂, 1976. V. 21. (f); ♂, Kókútpusztá, 1976. V. 23. (f); ♂, Mátrafüred (vízmű), 1966. V. 24., ♂, 1968. V. 29., 2♂, VI. 3., 2♂, VI. 13. (JJ); ♂, Mátraháza, 1972. IV. 22. (f); ♂, Kislána, 1969. VI. 4. (JJ); 3♂, ♀, Pásztó (Zagyva-p.), 1975. V. 14. (VA); ♀, Sás-tó, 1965. V. 14. (VA); ♀, Sás-tó, 1965. VI. 8. (JJ); ♂, Vámosgyörk, 1966. VII. 11. (JJ); - Bükk - ♀, Berva-völgy, 1965. V. 26. (JJ); ♀, Eger (Szépasszony-völgy), 1965. V. 24. (JJ); 2♂, Maklár, 1953. V. 18. (JJ); 2♂, Szarvaskő, 1963. VII. 5. (JJ); ♂, Szarvaskő (Rocska-völgy), 1965. VI. 4. (JJ).

Euryök, "kulturkövető", szibériai faunaelem, amelyet GOZMÁNY (1963) csak IV-VI. hónapokból említ. Hazánkban általánosan elterjedt. A Mátrából és a Bükkből július végi példányok is előkerültek.

28. *Pediasia luterella* DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775

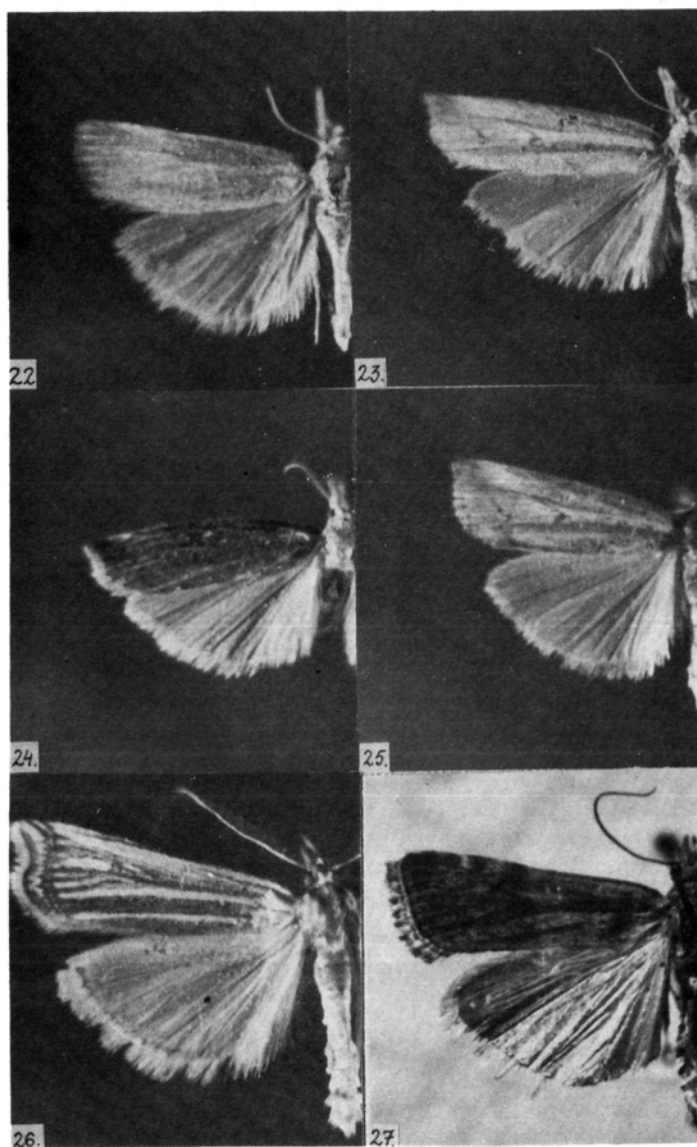
Irodalom - Literaturangaben: A Bükkben gyakori (RESKOVIITS, 1963), Vöröskői-völgy (BALOGH, 1967), Mátra, lelőhelyek nélkül (JABLONKAY, 1972 a), Cserépfalu, Felnémet, Harica-völgy, Maklár, Sály, Uppony (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Miskolc (SZÜCS, 1975), Mátrászentistván (SZABÓKY, 1986).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Fényes-pusztá, 1970. VII. 22. (f); ♀, Gyöngyös, 1966. VII. 5., ♀, 1969. VI. 29., ♂, VII. 15. (JJ); ♂, 1975. VI. 29., ♂, 1976. VI. 2., ♂, VI. 11. (f); ♂, Gyöngyösorosi, 1970. VIII. 7. (JJ); ♀, Kislána, Kopasz-hegy, 1965. VII. 11. (JJ); ♀, Kókútpusztá, 1976. IV. 5. (f); ♀, Pásztó, 1972. VII. 15., 3♀, VII. 22. (VA); ♀, Sás-tó, Eremény, 1966. VII. 29. (JJ); ♀, Vámosgyörk, 1966. VII. 18. (JJ); - Bükk - 2♂, Cserépfalu, 1963. VII. 9. (JJ); ♀, Csurgó-völgy, 1974. VIII. 8. (JJ); ♀, Eger, 1964. VI. 15. (JJ); ♂, Eger (vár), 1964. VI. 28. ♂, 1965. VII. 31. (JJ); 2♀, Egercsehi, 1963. VIII. 3. (JJ); 3♀, Felnémet, 1964. VI. 12., ♀, VIII. 18. (JJ); ♂, 2♀, Harica-völgy, 1964. VI. 24. (JJ); ♂, Maklár, 1953. VI. 2., ♂, 1963. VI. 29., ♂, VII. 10. ♀, VII. 25., ♂, VII. 27., ♂, VIII. 2. (JJ); 2♂, Sály, 1963. VII. 12. (JJ); 2♀, Tíbolddáróc, 1963. VII. 11. (JJ); ♀, Uppony, 1963. VIII. 6., ♀, 1964. VII. 9., ♀, 1965. VII. 25. (JJ).

Magyarországon általánosan elterjedt, szibériai faunaelem. Fenológiaiilag a kókútpusztai április eleji repülés új adat.

29. *Pediasia contaminella* HÜBNER, 1796

Irodalom - Literaturangaben: Eger, Maklár, Forró-kút, Vöröskői-völgy, Harica-völgy, Harica-völgy (RESKOVIITS, 1963), Harica-völgy (BALOGH, 1967), Vámosgyörk (JABLONKAY, 1972 a), Felnémet, Agyagos-tető, Egercsehi, Elza-lak, Harica-völgy, Maklár, Nagyvisnyó, Nekézseny, Eger (Rakottyás), Uppony (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Miskolc (SZÜCS, 1975), Hurka-völgy (FAZEKAS, 1986), Mátrászentistván (SZABÓKY, 1986).

22-27. ábra: 22. Pediasis luterella D. et SCH., Eger; 23. P. contaminella HBN., Uppony; 24. P. contaminella f. sticheli CONSTANTINI, Rakottyás; 25. P. adri-della THUNBERG, Uppony; 26. Ancyloleomia tentaculella HBN., Eger; 27. Talis quercella D. et SCH., Maklár.

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Gyöngyössolymos, 1976. IX. 25. (f); ♀, Kőútpuszta, 1972. VI. 4. (f); ♂, Mátraháza, 1970. VIII. 26. (JJ); ♂, Mátrafüred, 1968. VI. 28. (JJ); - Bükk - ♂, Egercsehi, 1963. VIII. 3. (JJ); 2♂, Harica-völgy, 1964. VI. 22., 2♂, VI. 23., 2♂, VI. 24., ♂, VI. 26., ♂, VII. 19. (JJ); ♀, Nagyvisnyó, 1965. VII. 18. (JJ); 3♂, ♀, Rakottyás, 1963. VI. 21. (JJ); 6♀, Üppony, 1963. VIII. 6. (JJ).

Magyarországon elterjedt, politipikus, szibériai faunaelem. A bükki Rakottyásból előkerült f. sticheli CONSTANTINI, 1922 (sötét azárnyforma !) új változat a magyar faunában.

30. Pediasia aridella THUNBERG, 1788

Irodalom - Literaturangaben: (= Crambus salinellus nepos ROTHSCH., Pediasia aridella caradjaella RBL.) Eger, Almár (RESKOVIITS, 1963), Garadna-völgy (BALOGH, 1967), Gyöngyössolymos, Mátrafüred, Pásztó, Vámosgyörk (JABLONKAY, 1972 a), Fel-német (Agyagos-tető), Cserépváralja, Eger, eger (vár), Egercsehi-völgy, Harica-völgy, Maklár, Rakottyás, Tíboldaróc, Üppony (JABLONKAY, 1972 b).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Gyöngyös, 1972. VIII. 28. (JJ); ♀, 1975. V. 11., 2♀, V. 29. (f); ♀, Gyöngyössolymos, 1975. VI. 2., ♂, VI. 16. (f); ♂, Fényespuszta, 1970. VII. 1. (f); 2♂, Hort, 1972. IX. 6. (f); ♂, 2♀, Kőútpuszta, 1972. VI. 4., ♂, VI. 6. ♂, VI. 7., ♂, VI. 9., ♂, VI. 12., ♂, IX. 3., 3♂, IX. 5., ♀, 1973. VI. 16. (f); ♂, Mátraháza, 1972. V. 28. (f); ♂, Mátrafüred, 1968. VI. 16. (f); ♂, Parád, 1972. VI. 11. (f); ♀, Vámosgyörk, 1966. V. 17. (JJ); - Bükk - 3♂, Agyagos-tető, 1963. VIII. 13., ♂, 1965. VI. 22., 2♂, 2♀, Eger, 1964. VI. 3. (JJ); ♀, Eger (Rozália-tető), 1963. VIII. 1. (JJ); 6♂, Egercsehi, 1963. VIII. 3. (JJ); ♂, Elza-lak, 1969. VIII. 19. (JJ); ♂, Harica-völgy, 1964. VI. 23., 3♂, VI. 26. (JJ); ♂, Nekézseny, 1966. VIII. 18. (JJ); ♂, Rakottyás, 1963. VI. 21. (JJ); ♂, Üppony, 1963. VIII. 6. (JJ).

Taxonómiája és biológiája a hazai kutatók körében igen eltérő. Magam azon az állásponton vagyok, hogy a ssp. caradjaella REBEL, 1907 az ország egész területére nem jellemző, sőt alfaji státusza is kérdéses. Erről győződtem meg a bécsi múzeumban őrzött lectotypus vizsgálata is amelyről egy különálló munkában fogok beszámolni. Dán (PALM, 1986) és angol (GOATER, 1986) munkák közlik az aridella tápnövényét is, a Puccinellia maritima (BLESZYNSKI-nél, 1963: "Atropis maritima", sic !). A habitatok tengerparti és más jellegű mocsarakban találhatók.

Megjegyzés: Korábban Pediasia kenderesiensis FAZEKAS, 1987 néven az aridella-hoz igen közelálló fajt írtam le Magyarországról. A Mátrában és a Bükkben több olyan példányt találtam, amelynek hím genitáliája átmenetet mutat a két taxon között. Nem kizárt, hogy a kenderesiensis a politipikus aridella változata.

31. Platytes cerusella DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775

Irodalom - Literaturangaben: (= Argyria cerusella D. et SCH. vel CHRÉT. sic !) Eger, Tihamer, Török-kert, Kerecsendi-erdő, Síkfőkút, Novaji-kunyhó (RESKOVIITS, 1963), Bálvány, Bánkút, Felsőtárkány (BALOGH, 1967), Kisnána (Kopasz-hegy), Mátrafüred (vízmű), (JABLONKAY, 1972 a), Almár-völgy, Eger, Eger (Rét-völgy), Fel-német, Szalajka-völgy (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Miskolc (SZÜCS, 1975), Mátrászentistván (SZABÓKY, 1986).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Mátra - ♂, Fényespuszta, 1970. VI. 25. (f); ♂, Mátrafüred (vízmű), 1966. V. 24., ♂, 1968. VI. 28. (f); ♀, Kisnána, 1969. VI. 4. (JJ); ♂, Kőútpuszta, 1972. IX. 3. (f); ♂, Parád, 1972. VI. 10. (f); - Bükk - 5♂, Almár, 1963. VI. 22. (JJ); ♂, Eger, 1963. VI. 13. (JJ); ♂, Eger (Rét-völgy), 1964. IX. 5. (JJ); ♀, Fel-német, 1964. VI. 12., ♂, Szalajka-völgy, 1963. VI. 11. (JJ),

Észak-mediterrán areacentrum, Magyarországon elterjedt faj. Csupán a Kisalföldön és a Nyírségben nem bizonyított.

32. Platytes alpinella HÜBNER, 1813

Irodalom - Literaturangaben: (= Metacrambus alpinellus HB) Harica-völgy (JABLONKAY, 1972 b).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: ♂, Bükk, Harica-völgy, 1964. VII. 19. (JJ).

Szibériai faunaelem. Hazánkban az Alpoknál és a Tiszántúlon még nem gyűjtötték. Hernyója az irodalmi adatok szerint Barbula ruraliformis illetve Iortula ssp.-en él.

33. Ancylolomia palpella DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775

Irodalom - Literaturangaben: Eger, Tihamér, Ostorosi legelő, Maklár (RESKO-VITS, 1963), Ostorosi-völgy (BALOGH, 1967), Felnémet (Agyagos-tető), Aldebrő, Eger, Maklár, Ostorosi-rét (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös, Mátraháza, Felsőtárkány (SZŐCS, 1975).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: - Bükk - 4♂, ♀, Agyagos-tető, 1962, IX. 3. (ZL); ♀, 1963. IX. 5. (JJ); ♂, Aldebrő, 1964. VIII. 25. (JJ); ♂, Eger, 1964. IX. 8. (JJ); 3♂, Maklár, 1963. IX. 12. (JJ); 9♂, Ostorosi-rét, 1961. IX. 2. (JJ); ♀, Rakottyás, 1963. IX. 8. (JJ).

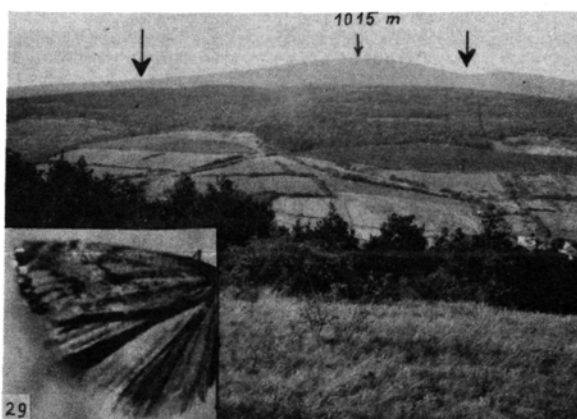
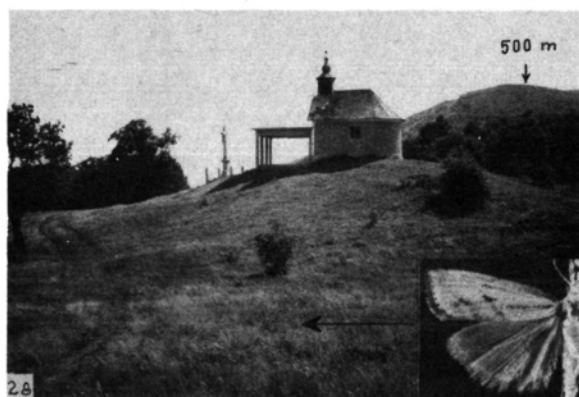
Közép-Ázsiától az Uralon és a Kárpátokon át Szardíniáig, Spanyolországig, valamint délen Palesztínáig, Irakig előforduló lokális, politipikus faj. Magyarországon csak a középhegységekben, a Mezőföldön és a tiszántúlon ismert.

34. Talis quercella DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775

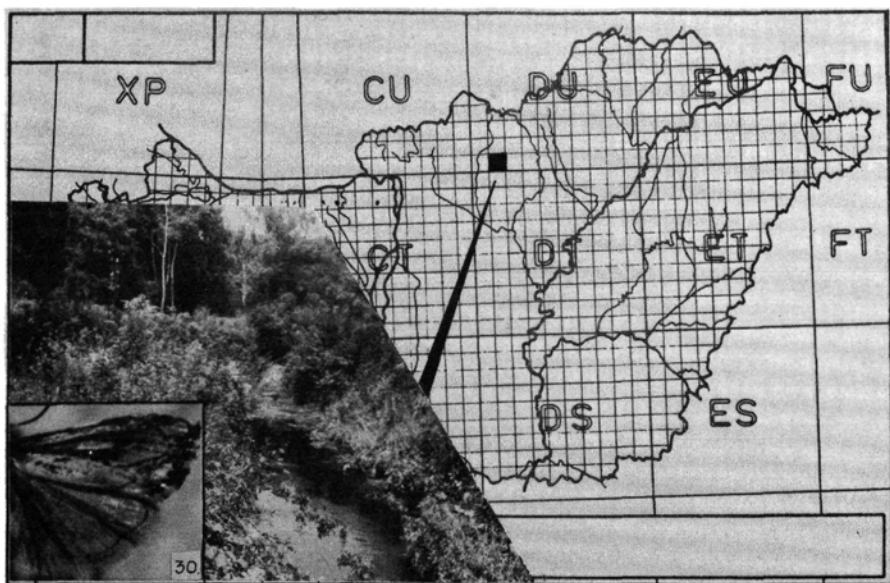
Irodalom - Literaturangaben: Maklár, Pazsag (RESKO-VITS, 1963), Pazsag (BALOGH, 1967), Maklár (JABLONKAY, 1972 b), Gyöngyös (SZŐCS, 1975).

Megvizsgált anyag - Untersuchtes Material: o, Bükk, Maklár, 1969. VIII. 15. (JJ).

Holomediterrán-turkesztáni faunaelem, több endemikus alfajjal. A hazai populációk a Bécs környéki nomináttal azonosak.

28-29. ábra: 28. Az Agriphila inquinatella D. et SCH. habitat, Cynodonti-Festucetum pseudovinae gyeptársulásban a gyöngyösi Sár-hegyen. 29. Az A. tolli pelsonius FAZEKAS északi areavonala a mátrai hegyekben.

30. ábra: A moha fajokon élő Catoptria falsella D. et SCH. patakmenti habitatja a Mátrában.

Die Crambinae-Fauna der Mátra und Bükk Gebirge (N-Ungarn) (Microlepidoptera: Pyralidae)

Imre FAZEKAS

Die Mátra und Bükk Gebirge gehören zu den höchsten Erhebungen Ungarns, Wesentlicher Teil des Bükk Gebirges ist heute Nationalpark, so wie ein Teil der Mátra auch Naturschutzgebiet ist. Geologisch gesehen besteht die Mátra aus vulkanischen Gestein des Miozän (z.B. andesit, Rhyolith). Die Masse der Bükk Gebirge bildet hauptsächlich Kalkestein, Dolomit und Schiefer.

Beide Gebirge gehören in die Zone der Eichenwälder: in der Bükk entwickelten sich auch sehr charakteristische Arten der Felsenrasen und Steppenwiesen mit vielen einheimischen (z.B. *Ferula sadleriana*) und in den Karpaten ansässigen Plazenarten (z.B. *Hieracium bupleoroides tatrae*).

In meiner Studie beschäftige ich mit den Crambinae Arten der zwei Gebirgen, auf Grund vorhandener Literaturen und Sammlungen. Bisher sind uns 55 Crambinae Arten in Ungarn bekannt. Aus der Mátra stammend 27, und aus der Bükk stammend 30 Arten konnten eindeutig identifiziert werden. Als Ergebnis der Revision konnten die *Chilo phragmitellus* HBN., die *Agriphila selasella* HBN. in der Mátra, die *Chrysocrambus linetellus* F. in der Bükk als neue Arten bestätigt werden. Die *Pediasia contaminella* HBN. f. *stciheli* CONST. ist eine neue Form in der ungarischen Fauna. Besonders beachtenswert ist die Entdeckung der *Agriphila tolli pelsonius* FAZEKAS 1985 in Nordungarn. Frühere Forscher bezeichneten es irrtümlicherweise als *Agriphila geniculea* HAW., obwohl für diese Art kein Beweiseexempler vorgelegt werden kann.

Vom zoogeographischen Standpunkt aus bedeutet die Mátra und die Bükk für viele südlichen ausgebreiteten Arten ihre nördlichste Verbreitungslinie: *Agriphila tersella* LED., *Agriphila tolli pelsonius* FAZEKAS, *Metacrambus carectellus* Z., *Chrysocrambus linetellus* F.. In meiner Studie führte ich mit der Anwendung der SOKAL-MICHENER (1958) Formel eine vergleichende Analyse durch (Abb.1.) und stellte ich dabei ein Dendrogramm (Abb. 2) zusammen. Die Abbildungen widerspiegeln klar und eindeutig die Ähnlichkeitsdaten der unterschiedlichen ungarischen Gebiete. Es ist sehr auffallend wie eng die Kalkgrundsteine der Bükk mit dem flachen, sandhügelbedeckten Kiskunság Nationalpark in Verbindung stehen.

IRODALOM - LITERATUR

- BALOGH, I. (1967): A Bükk hegység lepkéfaunájának kritikai vizsgálata II. - Folia ent.hung., 20: 521-588.
- BLESZYNSKI, S. (1957): Studies on the Crambidae. Part. XIV. Revision of the European species of the Generic Group Crambus F. sl. - Acta Zool. Cracov., 1: 161-622.
- BLESZYNSKI, S. (1965): Crambinae. In AMSEL-GREGOR-REISSER: Microlepidoptera Palaearctica I. - Verl. G. Fromme et Co. Wien, p. 553.
- FAZEKAS, I. (1984): Angaben zur Pyraliden-Fauna des Bakony-Gebirges I. Crambus nemorella HBN. und Agriphila tersella LED. - Folia Hist.-nat. Bakonyiensis, 3: 181-184.
- FAZEKAS, I. (1985): Agriphila tolli pelsonius ssp. nova aus Ungarn. - Nota lepid., 8/1/: 15-20.
- FAZEKAS, I. (1986 a): Ergänzungen zur Verbreitung europäischer Crambinae- und Pterophoridae-Arten. - Ent. Z., 96: 245-253.
- FAZEKAS, I. (1986. b): A Nattán-gyűjtemény Crambinae és Schionobiinae fajainak revíziója. - Folia coml., 2: 129-147.
- FAZEKAS, I. (1987. a): Beiträge zur Kenntnis von Agriphila genicula andalusienla und A. tolli. - Ent. Z., 97: 197-203.
- FAZEKAS, I. (1987. b): Pediasia kenderiensis n. sp. aus Ungarn. - Ent. Z., 97: 72-75.
- FAZEKAS, I. (1988. a): Angaben zur Pyraloidae-Fauna des Bakony-Gebirges, Ungarn II. Crambinae. - Folia Mus. Hist.-nat. Bakonyiensis, 7: 117-132.
- FAZEKAS, I. (1988. b): A Mátra hegység lepkéfaunája III. A gyöngyösi Sár-hegy lepkéfaunájának alapvetése. - Folia Hist.-nat. Mus. Matr., Suppl., 2: 13-32.
- FAZEKAS, I. (1989): A Dél-Dunántúl Crambinae fajai és elterjedésük. - Állattani Közl., 75: 43-48.
- GOATER, B. (1986): British Pyralid Moths. - Harley Books, Colchester, p. 175.
- GOZMÁNY, L. (1963): Microlepidoptera VI. - Fauna Hung., 65: 1-289.
- GOZMÁNY, L. (1981): The Pyraloid Fauna of the Hortobágy National Park. In MAHUNKA, S.: The Fauna of the Hortobágy National Park. - Budapest.
- GOZMÁNY, L. et al. (1986): The Lepidopterous Fauna of the Kiskunság National Park. In MAHUNKA, S.: The Fauna of the Kiskunság National Park. - Budapest.
- JABLONKAY, J. (1972. a): Adatok a Bükk hegység molylepke faunájához. - Folia Hist.-nat. Mus. Matr., 1: 95-107.
- JABLONKAY, J. (1972. b): A Mátra hegység lepkéfaunája. - Folia Hist.- nat. Mus. Matr., 1: 9-41.
- PALM, E. (1986): Nordeuropas Pyralider. - Fauna Boger, Kobenhavn, p. 287.
- RESKOVIĆ, M. (1963): A Bükk hegység lepkéfaunája. - Folia ent. hung., 16: 1-62.
- SOKAL, R.R. et MICHENER, C.D. (1958): A statistical method for evaluating systematic relationships. - Univ. Kansas Sci. Bull., 38: 1409-1438.
- SZABÓKY, Cs. (1986): A Mátra hegység lepkéfaunája I. Mátraszentistván és környéke lepkéfaunája. - Folia Hist.-nat. Mus. Matr., 11: 35-47.
- SZENT-IVÁNY, J. et UHRIK-MÉSZÁROS, T. (1942): Die Verbreitung der Pyraliden im Karpatenbecken. - Ann. Hist.-nat. Mus. Hung., 35: 105-196.
- SZŐCS, J. (1975): Molylepkék a Mátra és a Bükk hegységi fénycsapdákban. - Folia Hist.-nat. Mus. Matr., 3: 81-109.

FAZEKAS Imre
Természettudományi Gyűjtemény, Komló
H-7300 KOMLÓ
Városház tér 1.